

طلبه‌ایمان را از بیگانگان نگرفتیم، اما قرض کردیم!

من در ارتباط با مسائل صنعتی و برنامه‌ریزی‌هایی که شد به شدت ناراحت و نگران هستم و متأسفانه موفقیت نسبی هم نداشتیم و در ارتباط با صنایع کوچک یک سری اقداماتی صورت گرفته که بسیار قابل تحسین است. ما قبلاً کوچکترین و ریزترین وسیله را ناچار بودیم وارد کشورمان بکنیم. الان بسیاری از این اقلام در داخل کشور تولید می‌شود. اینها موفقیت است ولی از سهم ارزی اختصاص داده شده به صنعت در برنامه پنج ساله اول یقیناً استفاده درستی نشده است و اگر در برنامه دوم دقت نکنیم من هیچ امیدی به تسرفی در آینده نخواهم داشت. مخصوصاً اگر مدیرتها اصلاح نگردند، فاجعه خواهیم داشت. ولی در بخش کشاورزی و عملیات آبی ما موفقیت‌های بسیار زیادی داشته‌ایم. در ارتباط با صادرات حرکت‌های خوبی شروع شده است که اگر رئیس جمهور محترم این اوضاع و احوال را سر و سامانی بدهد، ما در صادرات بخش کشاورزی به رقمی دست خواهیم یافت که هرگز در صنعت توفیق آن را پیدا نمی‌کنیم. یک مثال خدمت شما عرض کنم. ما شش تن محصولات کشاورزی را به کشور دبی صادر کردیم و یک وسیله نقلیه از سود این صادرات خریداری کردیم. بنابراین توجه به بخش کشاورزی رمز موفقیت کشور ما است و ما نباید به امید توفیق در برنامه‌ریزی صنعتی مثل کشورهای نظیر کره، ژاپن و آلمان بنشینیم. در بخش کشاورزی خیلی سریع و پرفایده به نتیجه خواهیم رسید.

● **اگر در بخش کشاورزی هم در پایان برنامه دوم به گفته مسئولان تازه به خودکفائی خواهیم رسید.** با توجه به مطالب گفته شده که ایران باید به گات بپیوندد و اگر این امر صورت بگیرد دولت نباید به بخش کشاورزی سوسپید بپردازد، در آن صورت کشاورزی لطمه خواهد دید

اروپا و ژاپن

خروج از بدترین وضعیت اقتصادی

سهام بورس، بازار را تهدید به توزمی ناخواسته می‌کند. کارشناسان اروپایی عوامل گفته شده را بزرگترین تهدید برای رشد نشانه‌های بهبود می‌دانند.

حتی در بهترین شرایط، وضع برای حرکت به سوی بهبود قطعی و واقعی، نویدبخش نیست. بهبود هنوز صدائی خفه در گلو دارد و غرش آغاز نکرده است. نرخ بیکاری ۱۱/۷ درصد در اروپا ۲/۸ درصد در ژاپن تنها زمانی می‌تواند کاهش پیدا کند که بهبود وضع اقتصادی آغاز شود، پیش برود و جا بیفتد، ببینیم عناصری که می‌توانند به نفع بهبود و یا به زیان آن کمک کنند کدامها هستند:

ژاپن: نشانه‌های امیدبخش

شیزو تاناکا که همراه اعضا خانواده‌اش یک رستوران را در محله معروف و ثروتمند آکاسا کای توکیو اداره می‌کند می‌گوید: احساس می‌کنم تحرک‌هایی در جریان است، این احساس همه جا را پسر کرده است. تاناکا در خوشبینی خود تنها نیست، بسیاری از صنعتگران و بازرگانان ژاپنی در این احساس با او شریکند، یک پژوهش بانک مرکزی ژاپن در مورد وضع اقتصاد کشور در سه ماه اول سال جاری که براساس نظریات هیأت‌های مدیره چندین شرکت انجام شده می‌گوید آثار مثبتی در تحرک اقتصادی به وجود آمده که در پانزده سال گذشته سابقه نداشته است. یاسوشی میه‌نو رئیس بانک مرکزی ژاپن می‌گوید: امکانات نیرومندی ظاهر شده‌اند که به اقتصاد کشور فرصت می‌دهند تا در جهت بهبود به حرکت درآیند ولی ما باید به دقت یک یک عناصر تشکیل دهنده این بهبود را بشناسیم و زیر نظر بگیریم.

از جمله نشانه‌های امیدوارکننده جهش‌های خفیف در صنایع خانه‌سازی است. در ماه آوریل سال جاری رشد این حوزه اقتصادی نسبت به سال گذشته ۱۱/۶ درصد بوده است، مدیران بخش صنایع الکترونیک و اتومبیل‌سازی نیز امیدوارند در سال جاری به نتایجی ارضاء کننده برسند. شرکت عظیم تویوتا امیدوار است برای نخستین بار در چهار

درصد بود، امسال یک و هشت دهم درصد نشان می‌دهد. در ژاپن نیز که سال گذشته رشدی معادل یک دهم درصد داشت امسال این رشد به هشت دهم درصد بالغ شده و اتحادیه اروپا به رشدی برابر یک و نه دهم درصد رسیده که این رقم در سال گذشته سه دهم درصد بود. بوند سبانک، بانک مرکزی آلمان هفته گذشته در یک یادداشت خوشبینانه اعلام کرد: «به نظر می‌رسد گرایشها و کششهای تورمی در اقتصاد آلمان به سر آمده است»، عامل عمده این بهبود شرکتها قسملمداد شده‌اند و نه مصرف‌کنندگان، در ژاپن و اتحادیه اروپا رای دهندگان همچنان اعتمادی متزلزل به اقتصادهای خود دارند و هنوز آثار بهبود را بر زندگی خود احساس نکرده‌اند ولی در بخش صنعت و بازرگانی، اروپائیان به افزایش صادرات خود توفیق یافته‌اند و در ژاپن نیز پس از سالها، صنایع موفق به کاستن از قیمت تمام شده کالاها شده‌اند و لذا بسیاری از شرکت‌های ژاپنی امیدوارند تا پایان سال جاری به سودهای مورد نظر خود دست یابند. همین امیدواری و انتظار خود عاملی است برای تحرک و رشد بیشتر در بهبود وضع اقتصاد. بان هاروود یک کارشناس استراتژیهای جهانی اقتصاد در لندن می‌گوید: «در پایان سال جاری اوضاع رو به دگرگونی می‌رود و تا آن زمان نشانه‌های بهبود در سطحی وسیعتر خود را ظاهر خواهند ساخت، بهبود آغاز شده ولی هنوز زمان مناسب برای ارزیابی و برآورد چگونگی آن فرا نوسیده است، شکافهای ایجاد شده در اقتصادهای این کشورها هنوز قادرند ارکان این بهبود تازه با گرفته را به لرزه درآورند، در ژاپن بانکها همچنان درگیر اعتباراتی هستند که به علت رکود به شدت آسیب دیده‌اند و مشتریانشان قادر به بازپرداخت وامهای دریافتی خود در موعد مقرر نیستند، بسیاری از شرکت‌های ژاپنی از کاهش ظرفیتهای تولیدی خود رنج می‌برند، این کاهش گاهی تا جایی پیش می‌رود که تعدادی از آنها از پرداخت دستمزد کارکنان خود عاجز می‌مانند. در اروپا نرخهای بالای بهره، و عرضه بیش از حد

نشانه‌هایی گرچه نه چندان بارز در دست است که حرکتی آهسته و متزلزل برای خروج از اعماق رکود اقتصادی در ژاپن و اروپا آغاز شده است، این نشانه‌ها صرفاً تجربی است ولی کارشناسان اتفاق نظر دارند که اقتصاد نابسامان اروپا و ژاپن پس از سالها رکود دردناک آهسته و لنگ لنگان راه بهبود را پیش گرفته است. گرچه امید به بهبودی اوج نگرفته، ولی صرف امید به بهبود هم خبری است خوش برای جهان و جهانیان.

حتی در دورانی که امریکا خود را از رکود چندین ساله رها ساخت و راه بهبود در پیش گرفت، رکود و نابسامانی اقتصادی در ژاپن و اروپا آنچنان بر سیر نزولی اقتصاد جهانی اثر گذاشت که تقاضای این کشورها برای خرید مواد خام از کشورهای جهان سوم از سوی صادرات آنها به همین کشورها از سوی دیگر به شدت لطمه دید. اما ماه گذشته سازمان همکاریهای اقتصادی و توسعه (او - ای - سی - دی) گزارش داد که شاخص‌های اقتصادی اروپا در سال ۱۹۹۴، گرچه بسیار بطنی اما به هر حال رو به بهبود است. این سازمان بر اساس برآورد خود از آلمان به عنوان نیروی محرکه موتور اقتصاد اروپا این گزارش را منتشر کرد. این گزارش رشد اقتصادی آلمان را که در سال گذشته هشت دهم

و نیز با در نظر گرفتن تعدد وظایف سازمانهای مرتبط با امر کشاورزی آیا باز هم شما چنین توفیقی را انتظار دارید؟

- البته باید خوشبین بود. چون مجلس در حال بررسی ادغام دو وزارتخانه جهاد و کشاورزی است که به اعتقاد بنده وزارت کشاورزی باید در وزارت جهاد ادغام و یک وزارت بزرگتر به وجود بیاید و اشتباه بزرگ وزارت کشاورزی در انتخاب نوع کشت بسیار قابل استغناء می‌باشد. یعنی اختصاص دشتهای وسیع خوزستان به کشت نیشکر قطعاً توجیهی نخواهد داشت و این اعتقاد وزیر کشاورزی در ارتباط با پیوستن به پیمان‌گات نیز به هیچ وجه با وضعیت فعلی کشاورزی در کشور ما سازگاری ندارد و یک تصمیم بسیار خطرناک است.

سال گذشته به سود برسد. با این حال، افزایش سرمایه شرکتها، به عقیده کارشناسان نمی تواند بلافاصله سرمایهها را به مرحله هزینه کردن سوق دهد و سقوطی را که طی سه سال گذشته ژاپن شاهد آن بوده است جبران کند. بسیاری از کارخانه های ژاپن دارای آنچنان ظرفیتی هستند که پاسخگوی تقاضای بازار باشند، به ویژه آنکه اکثر کارخانجات ژاپنی در بسیاری از کشورهای آسیایی که می توان در آنها از نیروی کار ارزان سود برد مستقرند و توانی بالقوه و بالایی برای دریافت سفارش از سراسر جهان دارند. یوشیو تراساوا مدیر آژانس برنامه ریزی اقتصادی دولتی می گوید: «سرمایه گذاریهای تازه کلید اصلی در مرحله امروزی آغاز بهبود است، سرمایه گذاری در ماشین آلات می تواند روند بهبود را تشدید کند و ما را در سرعت دادن به پیشرفتی که آغاز شده است یاری دهد.»

آنچه که نمی تواند خبری خوش برای کارگران صنایع ژاپن در این مرحله باشد اینکه اخراج کارگران و کاستن از مشاغل در کارخانجات اجتناب ناپذیر است، چرا که در حال حاضر در بسیاری از کارخانجات تعداد کارگران بیش از نیاز کارخانه ها است. نرخ بیکاری که امروز ۲/۸ درصد است می تواند در چهار یا پنج سال آینده به دو برابر افزایش پیدا کند. سرویس خبری کیودی ژاپن گزارش داده است اخیراً در یک پژوهش معلوم شده که از صد شرکتهای که سهام آنها در بورس ژاپن معامله می شود، پنجاه شرکت در صد کاهش کارگران خود در سال جاری هستند. مؤسسات مالی ژاپن نیز ممانعی دیگر بر سر راه رشدی هستند که آغاز شده است: ماه گذشته دو بانک بزرگ ژاپنی اعلام کردند که برای پنجمین سال متوالی سوددهی نداشته اند. در مجموع سیستم بانکی ژاپن خود را با یک بدهی ۱۳۰ میلیارد دلاری روبرو می بیند، سقوط ارزش ملک، بانکها را از دست زدن به معاملات بزرگ در بخش ساختمان و مسکن باز می دارد. دولت ژاپن معتقد است که بدترین سالها که چون کابوسی بر اقتصاد ژاپن سایه افکند، به سر آمده است ولی در ارائه دلایل قطعی و مستحکم روشی محتاطانه در پیش گرفته و شرایط نامناسبی که بر فعالیتهای مؤسسات مالی و سیستم بانکی حاکم است دولت را در یک اظهار نظر

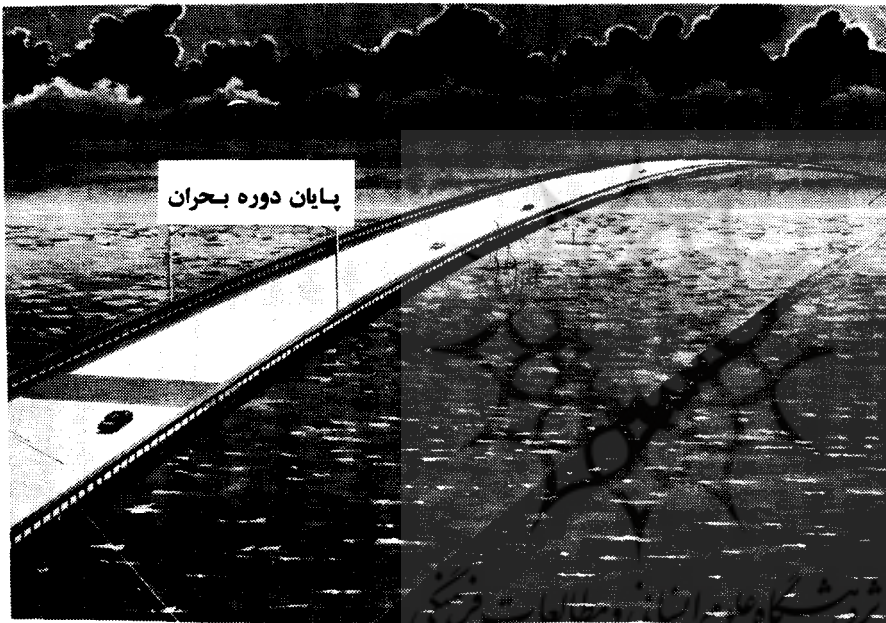
رسمی نسبت به آغاز رشد و بهبود تردید روبرو ساخته است.

اروپا: خوش بینی های شکننده

پال هورن یک اقتصاددان از شرکت سرمایه گذاری اسمیت بارنی مستقر در پاریس می گوید: «اقتصاد اتحادیه اروپا به راه افتاده است ولی روندی کند دارد.» کارشناسان اروپایی معتقدند که بهبود در انگلیس ۱۸ ماه است آغاز شده و انتظار می رود تولید ناخالص ملی آن در سال جاری به ۲/۷ درصد برسد. سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا در آغاز

در مقایسه با چهار ماه مشابه در سال ۱۹۹۳ نازل شده است. دولت آلمان رشد تولید ناخالص ملی را برای سال جاری ۱/۸ درصد برآورد کرده است و امیدوار است این رشد در سال ۱۹۹۵ به ۲/۵ درصد برسد، گردبکر رئیس انجمن شرکتهای شیمیائی آلمان می گوید: «ما رکود را پشت سر گذاشته ایم، نظر آقای بکر ممکن است خوشبینانه باشد ولی واقعیت دارد، چرا که بروز علائم در رشد اقتصاد آلمان نظر او را تأیید می کند. صادرات آلمان رو به افزایش است و در جهت گسترش پیش می رود، صادرات

داشت. کارشناسان اقتصادی در آلمان با ایجاد تغییرات در نرخ بهره در این مرحله که همه به آغاز بهبود چشم دوخته اند با احتیاط بسیار برخورد می کنند. بانک مرکزی آلمان اعلام کرده است برای مدتی از ایجاد تغییر در نرخ بهره خودداری خواهد کرد زیرا به دلیل روشن نبودن وضع اقتصاد کشور در آینده، افزایش یا کاهش نرخ بهره ممکن است تورمی ناخواسته را در پی داشته باشد و به کنترل قیمتها که هم اکنون در وضعیتی مناسب قرار دارد لطمه وارد کند. اتحادیه اروپا انتظار دارد نرخ کنونی

تورم که چیزی که حدود ۳/۳ درصد است در سال آتی به ۲/۹ درصد کاهش یابد. نرخ بهره در حال حاضر در فرانسه ۵/۸ درصد و در آلمان ۵ درصد است که ایجاد تغییر در آن می تواند هم به آغاز بهبود وضع اقتصادی و هم به سطح قیمتهای کنونی ضربه بزند. به رغم شکنندگی آشکار خوشبینی های موجود هیچکس تردید ندارد که تغییرات مثبت در زمینه کسب و کار در حال شکل گیری است و با توجه به این اصل روانشناسی که احساس خوشبینی، خود خوش بینی و تغییرات مثبت ناشی از آن را در پی خواهد داشت، امروز همه چشمها به افقهای روشنتر اقتصادی در اروپا دوخته شده است. **ماخذ: تایم - ۲۷ ژوئن ۱۹۹۳ برگردان: سرویس ترجمه گزارش،**

این راه قرار دارند، کارخانجات اتومبیل سازی اروپا پس از پشت سر گذاشتن یک سقوط ۱۵ درصدی در سال گذشته، امید دارند در سال جاری به یک رشد سه درصدی که به معنی افزایش ۵ میلیارد دلار بر سرمایه های در گردش آنهاست برسند. شرکتهای هوپیمانی در پروازهای اروپایی خود در سال جاری به رشدی ۹ درصدی خواهند رسید و این در حالی است که شرکتهای عمده هوپیمانی امسال برای پنجمین سال متوالی زیان می بینند. بحران در آلمان جدی تر از سایر کشورهای اروپایی است، آلمانیها بنا به روحیه افراط و تفریطشان هم در اوج و هم در حوضی سرآمدند. از ۲۴ ماه قبل کشوری که در رأس اقتصاد اروپا قرار دارد گرفتار بحرانی است که در ۴۰ سال گذشته بدترین بوده است، اما در نخستین چهار ماه سال ۱۹۹۴ به رشدی برابر ۲/۱ درصد

آلمان از ماه مه سال گذشته ۱۳ درصد رشد داشته است، صنایع، به ویژه در بخش های شیمیائی و لوازم مخابراتی در همه بازارهای جهان به رقابت برخاسته اند. آغاز بهبود در مرحله کنونی تأثیری اندک بر مصرف کنندگان اروپایی گذاشته است. مصرف در فرانسه طی چهار ماهه اول سال جاری در مقایسه با دوره مشابه سال گذشته تنها هفت دهم درصد رشد داشته است، در حالی که در آلمان و سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا هیچ افزایشی دیده نشده است، دولت بن اخیراً باز هم از مردم خواسته است کمربندها را محکم کنند و به دنبال این درخواست بهای بنزین و مالیات بر بیمه های اجتماعی را افزایش داده است. پاره ای از تحلیلگران معتقدند که مصرف در آلمان در سال جاری نه تنها رشد نخواهد یافت بلکه ۳/۳ درصد منفی خواهد